

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Liz Webb
THE DAUGHTER

Copyright © 2022 by Liz Webb
Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04460-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

LIZ VEB

GORKA
dunja

Prevela Jovana Palavestra

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

Za Endija i Arčija

„I zapreti Gospod Bog čoveku govoreći: Jedi slobodno sa svakog drveta u vrtu;

Ali s drveta od znanja dobra i zla, s njega ne jedi; jer u koji dan okusiš s njega, umrećeš.“

*Postanje 2:16–17**

* Prevod Đure Daničića. (Prim. ur.)

PRVO POGLAVLJE

Normalne osobe ne jedu sirovu dunju. Ipak, zarivam zube u glatku koricu žute voćke i kiselost tvrde pulpe preplavljuje mi usta, terajući me da se namrštim. Ovu sam ubrala s drveta iz tatinog dvorišta noćas, oko dva sata, dok sam ga pratila na nosilima do kola hitne pomoći. Bilo je povuci-potegni, ali tata je od jutros u stabilnom stanju i drema u visokom bolničkom krevetu napravljenom baš za tu svrhu. Na devetom spratu Univerzitetske bolnice, pogled je spektakularan, ali tata ničega nije svestan. Naslanjam se čelom na veliki dvostrani ugaoni prozor i zamagljujem ga vlažnim krugom pljuvačke od dunje.

„Gde je Fajnman?“ pita me tata odjednom.

Lepim osmeh na lice i okrećem se ka njemu.

„Kod tebe u kući“, kažem mu.

„Jesi li ga izvela u šetnju?“

„Jesam, jutros smo prošetali oko bloka.“

Tata klima glavom.

Podižem izgrebanu plastičnu šolju s tatinog netaknutog poslužavnika s ručkom i stavljam mu zglobnu slamčicu kod usta.

„Gde je Fajnman?“ ponovo će tata.

„Uginuo je“, mrmljam.

„Kada je uginuo?“

„Pre dvadeset tri godine.“

Tata ponovo klima glavom.

Menjam šolju na stolu za lako brisanje iznad kreveta, i dok to radim, gledam na nepokretnog starca u krevetu preko puta i znojavu ženu koja

sedi pored njega, u debelim vunenim čarapama, iako je dan topao za septembar.

„Gde je Fajnman?“, ponavlja tata, opet.

„Ko je Fajnman?“, bre cam se na njega.

„Naš pas!“

„Nikad čula.“

Na kraju te rečenice, u tatinim vodnjikavim očima vidim paniku. Bože. Pa šta ima veze što smo isti ovaj razgovor vodili deset puta ovog jutra? Moj krhki izubijani tata i dalje daje celog sebe u tih petnaest sekundi koliko razgovor traje. Prelaskom ruke preko lica ostavljam vlažni trag sopstvenih suza, nalik na trag od puža.

Fajnman je bio prekrasan zlatni labrador kog smo moj brat Ris i ja imali kao deca. Ime je dobio po tatinom idolu, veselom kvantnom fizičaru Ričardu Fajnmanu. Oba Fajnmana odavno su mrtva. Igram slučaja, oba su podlegla bolesti bubrega. Fizičar Fajnman preminuo je 1988. godine, a poslednje reči bile su mu da je umiranje dosadno. Budući da posmatram kako se tata raspada ovih šest meseci otkad sam se preselila kod njega, mogu samo zdušno da se složim s tim. Ja u svakom slučaju. Uzevši u obzir tatin mozak zlatne ribice, ili je sasvim nesvestan smrti koja samo što nije došla po njega, ili ga to svakodnevno iznova užasava i šokira. Zaista se nadam da je ovo prvo posredi. Ris, koji se uvek potpuno razlikovao od mene, nadao bi se ovom drugom.

Pas Fajnman uginuo je 1996. godine, zbog pseće bolesti bubrega. Ako je suditi po kretenki od naše tadašnje veterinarke, bolest je samo ubrzala „loša oralna higijena“, iako sam bila religiozno posvećena pranju njegovih zuba obloženih pljuvačkom. Pošto je Fajnman spokojno uspavan kod veterinara, održali smo porodičnu sahranu u dvorištu. Nosila sam tada jednu od mnogobrojnih crnih majica do kolena koje sam volela da oblačim sa četrnaest godina, i u Fajnmanov grob ubacila njegovu omiljenu (i očigledno izlišnu) igračkicu za žvakanje i čišćenje zuba. Ris, zanosan u novom markiranom odelu koje mu je mama nedavno kupila za osamnaesti rođendan, u grob je ubacio CD Snup Doga. Tata, s rukama zabijenim u džepove kestenjastog džemperera, plakao je zbog srceparajućeg gubitka voljenog druga. A moja prelepa mama, zanosna u tesnoj crnoj haljini, naslonjena na tatino rame zbog ravnoteže, stajala je u crvenim cipelama s vrtoglavim štiklama koje su tonule u

travi. Tada mi je sve to bilo veoma traumatično – ali dobro, tada nisam imala ni predstavu o festivalu mržnje i optužbi koji će samo tri nedelje kasnije biti mamina sahrana.

„Kako mu je?“, pita žena u dugim vunanim čarapama s druge strane besprekorno čiste sobe, pokazujući na tatu.

„Mmm“, mrmljam i vrtim glavom, nadajući se da će me ostaviti na miru ako joj ne susretnem pogled. Jake sam sreće što je tatin krevet preko puta jedinog drugog kreveta s posetiocem, od svih osam zauzetih na odeljenju.

„To vam je tata?“, pita.

„Mmm.“

„Demencija?“

„Mmm.“

„Isto kao i kod mog“, kaže, pokazavši na svog oca. U govoru joj se oseća snažan akcenat, ali ne mogu da odredim odakle je. Otac joj je nesvestan, leži pod kućnom posteljinom sa žutim, zelenim i crvenim prugama, koja kičasto odskače od ostalih sedam kreveta s plavom ćebadi.

Kako li je to moj tata, sportista pun života, završio u ovom muškom manastiru gde se samo spava?

„Strašna je ta demencija“, nastavlja, „odseče čoveka od ostalih.“

„Mmm.“

Koliko puta ću morati da kažem *mmm* da nju odsečem od sebe?

Bila bi užasnuta kada bi mi izletelo da demencija, zapravo, i nije sasvim loša. Međutim, kod tate postoji jedna mračna dobra strana – ne seća se mnogo toga iz prethodne dvadeset tri godine. Često putuje u prošlost, u trenutke kada je mama još bila živa, kada sam skupljala zanimljive kamenčiće a ne nervozne tikove, i kada je Ris za tatu govorio da je poremećen samo zato što je ovaj rekao da bi *Totenheim* mogao da osvoji ligu.

U svakom slučaju, tata ima većih problema. Kada je hitna pomoć sinoć stigla kod njega kući, ležao je raširenih ruku i nogu na dnu stepeništa, jedva dišući, s levom rukom savijenom pod neprirodnom uglom. Jutros mi je rečeno da je polomio ključnu kost, ali, pošto je toliko star, ostaviće je da mu nepravilno zaraste, kao i da je premalo vremena prošlo da bi se reklo da li je stanje zbunjenosti u kome se trenutno nalazi posledica potresa mozga ili njegove standardne demencije; a što je najgore, i bez ikakve veze s padom, doktor je bio iznenađen što ja, kao njegov staratelj,

nisam bila svesna da je tata u naprednom stadijumu raka prostate. Nema nikakve nade za izlječenje, ali priključili su ga na morfijum, jer smatraju da pati od prilično jakih bolova.

„Lepa kruška?“, pita me Vunena Čarapa, pokazujući na dunju koju grickam. Ima isti šiljati nos kao i njen otac u nesvesti. Liče na gospodina Šiljatog Nosića i gospođu Šiljati Nosić iz špila karata *Srećna porodica*. Ja ne pripadam nijednom prepoznatljivom porodičnom špilu. Nasledila sam tatinu nekadašnju smeđu kosu, ali ne i njegovo fino oblikovano čvrsto telo bicikliste. Nikada nisam ličila ni na jedno od roditelja – ni na zgodnog žilavog tatu, ni na prelepu vretenastu mamu – iako sam ove godine zbog skrivanja svojih sramnih tajni izgubila pola telesne težine i ponekad se uznemirim kad u blistavom izlogu radnje spazim mamu u svojoj silueti.

„Kruška?“, ponavlja Vunena Čarapa okrećući se ka meni, dok joj malene bele čizme škripe na linoleumu. „Je li sočna? Ja sve voće nabavljam na pijaci. Da mogu da opipam pre nego što kupim.“

„Mmm“, odgovaram.

„Imate li još neku?“, pita, i dalje vedra uprkos mojim zidinama od mrmljanja.

„Mmm, ne“, kažem, odmahnuvši glavom.

U torbi imam još četiri, ali zašto da joj još pogoršam dan? Nisu ovo slatke i sočne kruške; ovo su tvrde i gadne dunje. Dunja se obično jede samo kad je skuvana. U lepljivom ružičastom džemu, koji niko normalan ne bi kupio pored jagode, maline ili bilo koje bobičaste voćke. Sirova dunja još je odvratnija, a ova je naročito nejestiva, uzevši u obzir da joj nije počela sezona. Međutim, šest meseci nestrpljivo sam ih gledala kako rastu u tatinom dvorištu i očajnički želela da sazre, jer me mnogo podsećaju na mamu. Užasno je kuvala, ali svake jeseni najavila bi da je „vreme za žetvu“, teatralno obmotala maramu oko glave i glumila kako „žanje“ našu dunju korpom od pruća. Onda bi ih pažljivo poslagala da se opuste i stalno proveravala, kao da su krhko blago, i najzad, sa smešnom keceljom s karnerima, satima bi ih kuvala s brdom šećera, pevušeći uz radio, dok je pravila džem.

Nemam želju da pravim taj ljigavi namaz, ali, da bih se povezala sa svojom vedrom mamom, koja je sada više legenda nego stvarna osoba, uživam u jedenju ove sirove dunje. Tera me da osećam – ovde – u ovom

Gorka dunja

trenutku: zategnutu koricu koja puca pod mojim prednjim zubima; zrnasto meso koje se lomi dok mi se vrti u ustima poput cementa u mešalici; gorki sok koji mi peče napukle usne i prži suvo grlo. Trebalo bi da prodajem ovo iskustvo kao prečicu umesto onog sranja o svesnosti.

„Fen“, mrmlja tata i počinje da mlatara desnom rukom i lupa po stolu, na šta se voda prosipa, a sparušeni grašak počinje da leti na sve strane.

„Pazi, tata. Nema ovde nikakvog fena“, kažem mu dok odmičem sto na točkicama niz krevet da se ne bi povredio.

„En“, nastavlja i pomno me posmatra.

„Ne razumem, tata. Šta to pričaš?“, naginjem se i udišem sapun i saft od graška.

„Džen.“

Op! Ovo je prvi put. Pretpostavljam da se zbunio što sam smršala pa loše vidi.

„Ne, tata. Nisam ja mama. Ja sam Hana. Ha-na.“

„Izvini“, promuklo će.

„Nema veze, ne moraš da se...“

„Mnogo se kajem, Džen“, kaže i poseže ka meni. Trzam se unazad, uznemirena što hoće da me dodirne kao da sam mama. Ali, kad mi pramen kose pređe preko lica, shvatam da mi kosa nikada nije bila tako duga. Mamine dužine. Kao dete imala sam smeđu kosu do brade, posle mamine smrti obrijala sam je na vojničku dužinu, a onda prolazila kroz razne faze: ćelava, mini-val, zelena, plava, s tigrastim šiljcima, pokušavajući da drastičnim promenama imidža uspostavam kontrolu nad životom koji se rušio. Međutim, otkad sam krenula linijom manjeg otpora, imam smeđu verziju mamine plave kose. U kombinaciji s mršavljenjem, to na tatin um očigledno deluje kao kad se bombonica *mentosa* ubaci u *koka-kolu*, pa pena potisnutih sećanja pokulja na površinu.

„Zbog čega se kaješ?“, šapućem. Polaskana što se tati uopšte desilo da nervoznu i trzavu mene pomeša s mojom samouverenom i harizmatičnom mamom, odmah se prepuštam toj neobičnoj pomisli i moj obično pogrbljeni položaj tela pretače se u njenu potpunu opuštenost udova. Njeno kretanje, i istovremeno udisanje egzotičnog mirisa dunje koji mi dopire iz torbe, u meni budi snažno sećanje na to kako mama hrani tatu džemom od dunja onom njenom malenom ukrasnom kašičicom. On se nasmejao i slučajno ispljunuo nešto džema, na šta je ona zabacila glavu,

a plava kosa joj se razletela, i prasnula je u smeh, piskav kao u lisice. Ris i ja kolotali smo očima dok su se njih dvoje izmotavali, ali nastavila je da hrani tatu, koji je pljuckao džem, poput prsate namrgođene matrone koja daje lek. Uskoro smo svi plakali od smeha, hvatali se za stomak i preklinjali je da prestane.

Nedostaje mi njeno izmotavanje. Način na koji je umela da raspali atmosferu. Nedostaje mi osoba koja sam bila s njom. Vreme me nije za-lečilo. Samo sam ograbela.

„Aaa!“, jauče tata. Tanke usne mu se otvaraju, malecne zenice šire se u crne novčiće, a tračak boje u obrazima ispira se i postaje siv i vlažan.

Nežno ga tapšem po nepovređenom ramenu i osećam njegov ptico-liki kostur ispod iznošene prugaste pidžame.

„U redu je, tata, sve je u redu.“

Kezi se.

Ali to uopšte nije kez.

Nego grimasa. Tanka koža zateže mu se oko otvorenih usta; vide mu se žuti zubi; viri mu jezik: šiljat, kao u gmizavca.

Zbog misli o mami dobio je srčani udar.

„Upomoć, molim vas, pomozite nam!“, vičem.

Ali, čim sam se sklonila, njegova desna ruka poleće i steže me za mišicu jezivo snažno. Grebe me ispucalim noktima dok se diže, a pljuvačka mu curi niz bradu, i ustaje, automatski me povlačeći ka sebi tako da nam se čela sudaraju. Od oštrog bola gubim ravnotežu i padam na krevet, dočekavši se na laktove. Pokušavam da se uspravim, ali tata me pribija uz krevet, dok mu se nokti zarivaju u moju mišicu.

„Džen“, preklinje.

„Prestani, tata“, molim ga, pokušavajući da ustanem i izvrcem se da bi mu oslabio stisak.

„Jeste li dobro?“, doziva me Vunena Čarapa i uplašeno ustaje sa stolice.

„Zovite mi nekoga!“, kažem, na šta ona izleće iz odeljenja.

Dok ustajem, podižem tatu sa sobom i uspevam da provučem prste ispod njegovih, pokušavajući da ga ne povredim, ali ponovo me steže.

„Mnogo se kajem, Džen“, šapuće tako da mu usne dotiču moje uvo, a na vratu osećam kiselkast zadah. „Nisam hteo.“ Krivi glavu tako da sam oči u oči s njegovim razrogačenim pogledom.

Gorka dunja

„Šta nisi hteo?“, plačem, i dalje pokušavajući da se oslobodim njegovog ukočenog stiska.

„Da...“

Ali, pre nego što stigne išta da kaže, konačno uspevam da mu odjednom strgnem sve prste sa sebe i on pada na krevet. Teturam se unazad, boreći se za dah, i stežem se za ruku koja me probada od bola dok mi između prstiju curi krv.

„Tata, ja sam Hana“, jecam. „Ja sam ti ćerka. Mama nije ovde.“

Vunena Čarapa viče negde izdaleka.

Tata leži nepokretan preko kreveta, zagledan u plafon, kao da se pretihodni minut nije ni desio.

Ali jeste.

Mislio je da razgovara s mamom i govorio je koliko se kaje. Moglo bi to biti kajanje za bilo šta – što nije iznosio smeće, zbog neke svađe, pa čak i prevare – ali snažna brana u mom mozgu puca i uspomene u slapovima prolaze kroz barikadu koja se ruši – gledajući tatine žgoljave noge, sećam se da su bile mišićave i hitre; gledajući mu kvrgave prošarane šake, sećam se kako su bile široke i snažne; i podigavši pogled, kroz izmaglicu suza vidim ljubičastu venu kako mu se proteže preko desne slepoočnice, i sećam je se besne i pulsirajuće, u trenucima napora – ali i besa.

Naginjem se ka njemu i šapućem pitanje koje se nisam usudila da prevalim preko usana dvadeset tri godine.

„Tata, jesi li ti ubio mamu?“

DRUGO POGLAVLJE

„Hana Dejvidson?“, čujem oštar glas iza sebe.

„Da?“, kažem i okrećem se. Vitka sredovečna žena s plavom paž-frizurom i onom vrstom šminke koja deluje kao da je i nema na licu. Mora da ju je Vunena Čarapa pozvala da mi pomogne, ali ne deluje mi kao medicinska sestra – u uskoj suknji i svilenoj bež košulji koja izgleda zvanično, ali i opuštено seksi u načinu na koji joj se nabira na grudima. Možda je konsultant.

„Hvala vam, ali sada je dobro“, kažem, pokušavajući da usporim disanje.

„Možemo li da popričamo na časak, gospođice Dejvidson?“ Gleda tatu, koji je napola pao s kreveta dok leži.

„Dobro smo, stvarno“, kažem i nameštam tatu na jastuke. Šta li je sve videla?

„Moram da popričam nasamo s vama“, nastavlja, pogledavši moju okrvavljenu ruku. „Da li biste mogli da pođete sa mnom?“ Naređenje a ne pitanje.

„Ali zašto?“

Upućuje mi poluosmeh, kao beba kad se ukaki. „Ovuda“, kaže i kreće.

Trideset sedam mi je godina, ali osećam se kao dete koje direktorka zove u kancelariju. Navlačim vrećastu sivu duksericu da bih prekrila ruku, podižem suludo široke farmerke i nabijam stopala u patike, ne uspevši u potpunosti da ubacim pete unutra, tako da se nezgrapno vučem za njenim štiklama koje dobiju po hodniku.

Dobacujem pogled sirotom tati. Zašto ga odjednom sumnjičim? Već je zaspao na brdašetu jastuka, kao izvitoperena verzija princeze na zrnu

graška. Za razliku od te krhke princeze, mene ne muči nikakvo zrnce sumnje. Tatino zbuñjeno kajanje pred „mamom“ na trenutak je navelo moj mamurni mozak da ludi, ali znam da je tata nevin – svaka ćelija, svaki atom, svaka čestica u meni bruje od ubeđenosti u to.

Gospođa Bež Štikla ulazi u sobičak pored dela s medicinskim sestrama. Već sam ga primetila – sobičak za „loše vesti“. O bože, ona je konsultant i donosi loše vesti. Petak trinaesti je; naravno da će biti danas. Ulazim za njom u besprekorno čistu prostoriju. Seda za radni sto.

„Sedite“, kaže odsečno, pokazavši mi na sivu plastičnu stolicu. Vrata su se zatvorila za nama, ali čvrsto ih povlači da bi se brava zatvorila.

„Dakle, vaš otac je Filip Dejvidson?“

Klimam glavom. To je to. Ovo nije ono lagano umiranje u kome je tata učestvovao donedavno. Ovo je do koske. Tata i njegove mile smeđe oči, nezgrapni ovlaš poljupci i živahan ples u kome kao da svira kastanjetama – sve će to biti spaljeno u nekoj kutiji. Kao što je bilo i s mamom. Sve oko mene veoma je izoštreno: ekran i tastatura u vertikalni; zruci stone lampe koji idu cikcak; urezi između sivih modularnih tepiha. Ovo je poslednji trenutak posle kog više nema povratka. Pet, četiri, tri...

„Dakle, gospođice Dejvidson, u slučaju povrede kakvu je pretrpeo vaš otac, dolazi do izvesnih pitanja...“

Trzam glavu nagore. „Šta?“

Lice joj je potpuno bezizražajno.

„... i po protokolu, bolnica je dužna da razmotri porodičnu situaciju kod kuće. Osooblje hitne pomoći koje je prevezlo vašeg oca primetilo je da ste izgledali“, proverava beleške, „zbuñjeno.“ Blago otvara usne obojene u bež mat karmin dok naginje glavu.

„Ko, ja? Nisam.“

„Zbuñjena i...“, spušta pogled na beleške, „dezorijentisana.“

„Dobro, bilo je usred noći, možda sam i bila malo rasejana.“

Zapisuje nešto u dosije sjajnim kestenjastim nalivperom. Meškoljim se na tvrdoj stolici.

„I piše da ste smrdeli na alkohol?“

„Nisam! Dobro, popila sam neko piće pre toga.“

Zapisuje.

„Ali to nije nezakonito.“ Preglasna sam.

„I rekli ste bolničarima da ste *pronašli* oca na dnu stepeništa.“

Kašljem i lupam se po grudima.

„Jeste li možda za vodu?“

Klimam glavom i sipa mi čašu. Otpijam je celu i udišem.

„Nisam ga *pronašla* – pronašla sam ga. Na dnu stepeništa. Gde je i pao.“ Ajmo, Hana, buđenje, ovo je zvaničan razgovor s pravim posledicama.

„Politika bolnice je da istraži povrede nastale u kući, ako se istakne nešto sumnjivo“, kaže, izvivši sređenu obrvu, „da bismo otpisali mogućnost zlostavljanja starijih lica. Sigurna sam da razumete da moramo poštovati protokol.“

Klimam glavom i pokušavam da ne delujem uspaničeno.

„Ali ovde sam da razmotrim i bezbednost pacijenta, kao i potrebe njegovog negovatelja. Da li biste mogli da mi opišete uslove u kojima vaš otac živi?“

Vidi ti to, savladala je taj fazon „neuplitanja“ do kraja. Ali možda i treba da popriča sa mnom. Možda se moj haos prelio u tatin stvarni svet. Ništa od ovoga sigurno se ne bi desilo da je dobri stari Ris bio glavni, a iako mi je bolno da mislim o njemu, pokušavam da prizovem Risovu razmetljivost da bih se izborila s ovom bež napasti.

„Trenutno ja živim s tatom“, kažem lagano. Otkad sam se vratila u London i pobegla od recepata za antidepresive koje mi je propisao doktor iz Brajtona, mozak mi ludi i u najopuštenijim situacijama, ali pod stresom sam kao na drogama. I tako, prisativši se kako me je Ris učio da se protiv mučnine u kolima borim tako što ću se usredsrediti na neku udaljenu tačku, zurim u dva proreza na sivom tepihu. „Zdravlje mu je polako propadalo i prošle godine pronalazila sam mu negovatelje, ali mučio se – da se priseti stvari, kreće okolo, stara o sebi.“

„Aha“, kaže, dajući mi dovoljno vremena da objasnim, odnosno da sama sebi iskopam rupu.

Ris je rekao da su ga primili na Kembridž zbog kontakta očima i toga što se prodao, pa je zato gledam pravo u oči i tranžiram svoj skorašnji život da bih joj ga predstavila u najboljem svetlu.

„Bila sam potrebna tati, tako da sam se pre šest meseci iselila iz kuće u Brajtonu, dala otkaz na poslu i preselila se kod njega da bih se stalno brinula o njemu“, kažem, trepćući da bih prešla preko očiglednih detalja koje sam prećutala. „Znam da je tata izbegavao lekare, ali stalno mi

je govorio da je sve dobro. Ne mogu da verujem da nisam znala da ima rak prostate.“

„Dobro, ispričajte mi tačno šta se sve desilo prošle noći.“

„Pa, bilo je sve kao i obično, otišli smo gore u uobičajeno vreme, čaša vode bila mu je pored kreveta, stolica s nokšiorom, a i on me uvek zove ako mu nešto zatreba. Spavam odmah iznad njega i sva vrata su nam otvorena. Pre ovoga nikada nije lutao noću, pojma nemam zašto je to sinoć učinio.“

Klima glavom, a onda vidim kako gleda na sat. Želi da nastavimo. „Uverljive sitnice“, šapnuo mi je Ris kad smo okrivili našeg psa Fajnmana da je pojeo okrajak kolača od banane koji tata samo što je napravio.

„Tata se verovatno sapleo preko mačke“, kažem. „Drži jednog prastarog mačora po imenu Šro, koji vam se bukvalno lepi za nogu sa svakim korakom – ja se sama umalo nisam spotakla preko njega sto puta.“

Upućuje mi poluosmeh. Da li to bež dama počinje da me gotivi?

„Sišla sam usred noći po vodu i videla tatu na dnu stepeništa... Verovatno sam bila pod velikim stresom kad je stigla hitna pomoć, mislila sam da je mrtav.“ Ris je zaplakao na licu mesta kad je u srednjoj školi pronašao Julijino telo u predstavi *Romeo i Julija*, tako što se povukao za dlaku u nosu. Čim gospođa Bež spusti pogled, brzo noktima poput pincete čupam dlaku. Au!

„Treba li vam maramica?“, pita me gospođa Bež zabrinuto i pruža mi kutiju.

„Hvala vam.“ Šta nije u redu sa mnom pa moram da se povređujem da bih izazvala emocije koje inače osećam?

„Ume da bude teško kad se čovek navikava na ulogu negovatelja“, kaže. „Trebalo bi da se posavetujete s našim negovateljskim timom... ako vam se otac vrati kući.“

Ako?

„Mogu da vam dam letke o nezi koju nudimo.“

„Hvala vam.“ Energija se očigledno promenila. Za nju sam samo formalnost i neprilika. Uskoro ću izaći odavde.

„Imate li nekoga u porodici?“, pita. „Brata ili sestru?“

„Ne.“ Stežem metalnu ivicu stolice.

„O?“, kaže i nagingje glavu, tako da joj se bež koža između očiju nabira. Može li to da proveriti nekako?

„A, da, izvinite“, kažem i ispuštam davljenički smeh. „Tehnički, imam brata, u smislu, imam brata... ali nismo bliski.“ Ne da je malo reći da nismo bliski.

„Mnogo je to za jednu osobu. Brat bi vam sigurno pomogao u ovakvim okolnostima?“

„Sigurna sam da bi.“ Ha!

„Ako vam se otac vrati kući, biće mu potrebna neprestana nega, a na kraju...“ Obe ćutimo, ozbiljne odrasle osobe, prećutno prihvatajući ono što će se neumitno dogoditi. „Vidim da niko nije preuzeo punomoćje?“, kaže, proveravajući beleške. „Bolnici sinoć nije bila potrebna dozvola za hitnu intervenciju, ali uskoro će vas čekati još odluka o“, ponovo zastaje radi utiska i želim da je lupim po glavi da bi izbacila to iz sebe, „tome da li u budućnosti treba medicinski intervenisati. Uzevši u obzir to da mu zdravstveno stanje ubrzano propada, bilo bi mudro da se brat i vi postarate za to.“

Dodaje mi letak na kome piše *Punomoćje*, iznad fotografije sa ženom koja se smeška odozgo ka ostarelom rođaku dok mu dodaje šolju čaja, sa odsjajem u oku koji kao da poručuje: „Pažljivo pij taj čaj, jer sada ja donosim sve tvoje medicinske i finansijske odluke, a ako počneš da se gušiš, pustiću te da se ugušiš preda mnom da bih se domogla tvojih para.“

„Trebalo bi da popričate s bratom.“

Nisam ga videla uživo već petnaest godina.

„Ostalom rodbinom.“

Ne.

„I širim društvenim krugom?“

Društvenim – šta?

„Postoji ona izreka da je za podizanje deteta potrebno čitavo selo, ali čitavo selo potrebno je i da pomogne dok neko umire.“

Ali šta ako ti je otac veštica koja je izbačena iz sela?

„Znate, ne morate sami da se suočavate s ovim. Većina ljudi u suštini je dobra.“

Ma je li! Pa baš lepo što si ti proživela život koji ti dozvoljava da to izjaviš kao činjenicu.

„Imate li partnera koji bi mogao da vam pomogne?“

„O, da“, *laž*, „i prijatelje“, *laž*, „dobro sam ja, stvarno“, *laž*. „Samo treba malo češće da potražim pomoć.“ *Uf!*